

ג. ודנין בשני וחמישי, הטעם הוא, משום דבימים אלו שכיחי דאתו למקרא בסיפרא [אנשי הכפרים נמצאים בעיירות, כי הם באים לשמוע קריאת התורה].

ד. ושיהו מכבסין בחמישי בשבת, הטעם הוא מפני כבוד שבת.

ה. ושיהו אוכלין שום בערב שבת, הטעם הוא כי השום מרבה את הזרע, כדלקמן, ומשום עונה שמצותה כליל שבת —

דכתיב: "אשר פריו יתן בעתו", ואמר רבי יהודה ואיתימא רב נחמן [יש אומרים שרב נחמן אמרה], ואיתימא רב כהנא, ואיתימא רב יוחנן: זה המשמש מטתו מערב שבת לערב שבת.⁽¹¹⁾

אגב שנזכר שום בענין, מביאה הגמרא דתנו רבנן:

המשה דברים נאמרו בשום:

א. משביע; ב. ומשחיך [מחמם את הגוף]; ג. ומציהיל פנים; ד. ומרבה זרע; ה. וחורג כנים שבבני מעים —

ויש אומרים: מכנים אהבה מתוך שהוא משמח את הלב, ומוציא את הקנאה.

ו. ושתהא אשה משכמת ואופה, הטעם הוא כדי שתהא פת מצויה לעניים.⁽¹²⁾

ז. ושתהא אשה חוגרת כסינר, הטעם הוא מפני צניעותא, להתרחק מן העבירה.⁽¹³⁾

ח. ושתהא אשה חופפת וטובלת: ותמהינן: וכי אטו עזרא תיקן כן?! והרי דאורייתא היא?! שהרי הקשירות בשיער חציצה הם מדאורייתא, וצריכה היא לסרוק שערותיה מן התורה —

דתניא:

11. כתב המאירי: "שיהיו אוכלים שום בערב שבת, כלומר שלא יהא להם כל השבוע מחשבה והשתדלות בענין עונה, אלא בערב שבת, כדי שיהיו שאר הלילות פונים מכל עסקיהם ועוסקים בתורה, והוא שאמרו "אשר פריו יתן בעתו" זה המשמש מטתו מערב שבת לערב שבת, והיא הנקראת עונה של תלמידי חכמים.

12. כתב המאירי: שתהא אשה משכמת ואופה באיזה יום שתאפה, בכדי שבזמן שיבואו העניים לפתח לא יהיו נדחין מצד שאין הפת אפוייה, והרי זה פרס בולי ובוטי [עניים ועשירים, ועל שם "פרוסבול", ראה גיטין לו א], תקנה לעניים שלא יצטרכו לטרוח ולחזור, ותקנה לבעלי בתים שלא יחשדו.

13. נתבאר על פי רש"י; והמאירי מפרש: שתהא

בשני וחמישי, שהוא משום מה שאמרו במדרש שעלה משה רבינו לקבל את הלוחות האחרונות ביום חמישי, וירד ביום שני ואז נתרצה לו המקום על עוון העגל; ולפי שהיה עת רצון באותה עלייה וירידה קבעו לקרות בשני וחמישי, ומאותו טעם נהגו להתענות בימי שני וחמישי.

והוסיף ב"תורת חיים": אף על גב שהכתוב: "וילכו שלשת ימים" קודם מתן תורה כתיב, ועדיין לא עלה משה להר, יש לומר, ד"עמדו נביאים שביניהם" היינו אחר זמן פטירת משה ראו הקלקול שהיה כבר על ידי שהלכו שלשה ימים בלא תורה, ועשו תקנה זו, והשתא ניחא מה שתקנו הנביאים שביניהם, ולא תיקן משה עצמו תקנה זו, [ומיהו הרמב"ם כתב בהלכות תפילה פרק יב הלכה א, שמשה רבינו עצמו תיקן תקנה זו].